DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
20. september 1988 *

I sag 31/87,

angående en anmodning, som Arrondissementsrechtbank Haag, Sjette Afdeling, i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Gebroeders Beentjes BV,

mod

den nederlandske stat,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 71/305 af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT 1971 II, s. 613),

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. C. Rodríguez Iglesias, dommerne T. Koopmans og C. N. Kakouris,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: J.-G. Giraud

efter at der er afgivet indlæg:

— af den italienske regering ved P. G. Ferri

— af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved R. Wainwright og R. Barents,

* Processprog: Nederlandsk.

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 8. marts 1988,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 4. maj 1988,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 28. januar 1987, indgået til Domstolen den 3. februar s.å., har Arrondissementsrechtbank Haag i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 stillet en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 71/305 af 26. juli 1971 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter (EFT 1971 II, s. 613).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag mellem virksomheden Beentjes BV og Nederlandenes Landbrugs- og Fiskeriministerium vedrørende et udbud af en offentlig bygge- og anlægskontrakt som led i en udskiftning.

3 I tvisten i hovedsagen har Beentjes, sagsøgeren, hævdet, at den ordregivende myndigheds beslutning om at udelukke selskabet, skønt det havde afgivet det laveste bud, til fordel for en virksomhed, som havde afgivet det næstlaveste bud, var blevet truffet i strid med det nævnte direktivs bestemmelser.

4 På denne baggrund har Arrondissmentsrechtbank udsat sagen og anmodet Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse om følgende spørgsmål:

»1) Skal et organ med en lokal kommissions karakteristika som omhandlet i Ruilverkavelingswet 1954, (den nederlandske lov af 1954 om udskiftning) som nævnt i denne doms præmis 5.3 med henblik på anvendelsen af Rådets direktiv af 26. juli 1971 (EFT 1971 II, s. 613) anses for 'staten' eller en af dennes 'lokale organer'?

2) Kan en bydende i henhold til direktivet udelukkes på grund af betragtninger vedrørende kvalitative udvælgelseskriterier, hvis der i udbudsbekendtgørelsen ikke er fastsat kvalitative kriterier herom (men man har begrænset sig til en henvisning til almindelige betingelser, der indeholder et generelt forbehold som det, staten har påberåbt sig i denne sag)?

3) Kan private, herunder Beentjes, i en civilretlig sag som denne påberåbe sig bestemmelser i det nævnte direktiv, som angiver, i hvilke tilfælde og under hvilke betingelser en bydende kan udelukkes fra udbudet af kvalitative grunde, også hvis der ved gennemførelsen af direktivets bestemmelser i den nationale lovgivning er givet ordregiveren videre beføjelser til at nægte at tildele kontrakten end i henhold til direktivet?«

5 Med hensyn til det andet spørgsmål bør det præciseres, at betragtningerne i forelæggelsesdommen vedrører grundene til, at Beentjes' bud er blevet udelukket af den ordregivende myndighed, som mente, at Beentjes havde utilstrækkelig særlig erfaring i det arbejde, der skulle udføres, at selskabets bud forekom den mindre acceptabelt, og at selskabet ikke syntes at være i stand til at beskæftige langtidsledige. Det fremgår af sagen, at mens de to første ovennævnte kriterier var fastsat i artikel 21 i det almindelige udbudsreglement af 21. december 1971 (Uniform Aanbestedingsreglement, herefter benævnt »UAR«), som der henvises til i meddelelsen om det omtvistede udbud, var betingelsen om beskæftigelse af langtidsledige udtrykkeligt nævnt i denne meddelelse.

6 Vedrørende hovedsagens forhistorie samt de relevante fællesskabsbestemmelser og nationale bestemmelser, de skriftlige indlæg, der er indgivet for Domstolen, og retsforhandlingernes forløb henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Det første spørgsmål

7 Den nationale rets første spørgsmål går i det væsentlige ud på, om direktiv 71/305 finder anvendelse på indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter gennem en institution som den lokale kommission for udskiftning.

8 Det fremgår af sagen, at den lokale kommission for udskiftning er et organ, der ikke er en selvstændig juridisk person, og hvis opgave og sammensætning er reguleret ved lov, og at dens medlemmer udpeges af deputeretkammeret i den pågældende provins. Den skal følge en instruks, som er udarbejdet af en centralkommission oprettet ved kongelig anordning, hvis medlemmer udpeges af regeringen. Overholdelsen af de forpligtelser, der følger af kommissionens retsakter, garanteres af staten, som finansierer de offentlige kontrakter, der udbydes af den pågældende lokale kommission.

9 Det bemærkes, at direktiv 71/305 har til formål at samordne de nationale fremgangsmåder for indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter, der foretages i medlemsstaterne for statens, de lokale organers og andre offentligretlige juridiske personers regning.

10 I henhold til direktivets artikel 1, litra b), forstås ved ordregivende myndigheder staten, de lokale organer og de i bilag I anførte offentligretlige juridiske personer.

11 Begrebet stat i denne bestemmelses forstand skal fortolkes formålsbestemt. Direktivets formål, som er en effektiv gennemførelse af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser i forbindelse med offentlige bygge- og anlægskontrakter, ville blive bragt i fare, hvis anvendelsen af direktivets ordning skulle være udelukket, alene fordi et udbud af offentlige kontrakter foretages af et organ, som ganske vist er oprettet for at udføre opgaver, som loven tildeler det, men ikke formelt er integreret i statens administration.

12 Følgelig skal et organ, hvis sammensætning og funktioner som i det foreliggende tilfælde er fastsat ved lov, og som er afhængigt af myndighederne med hensyn til udnævnelsen af dets medlemmer, garantien for de forpligtelser, der følger af dets retsakter og finansieringen af de offentlige kontrakter, som det skal udbyde, anses for hørende til staten i den nævnte bestemmelses forstand, selv om det ikke formelt er en del heraf.

13 Det første spørgsmål, der er stillet af den nationale ret, skal derfor besvares med, at direktiv 71/305 finder anvendelse på offentlige bygge- og anlægskontrakter, der indgås af et organ som den lokale kommission for udskiftning.

Det andet spørgsmål

14 Den nationale rets andet spørgsmål går for det første ud på, om direktiv 71/305 er til hinder for at udelukke en bydende af følgende grunde:

— manglende særlig erfaring i det arbejde, der skal udføres;

— bud, som ikke forekommer den ordregivende myndighed at være det mest acceptable;

— entreprenørens manglende evne til at beskæftige langtidsledige.

For det andet går det ud på at få præciseret kravene til den ved direktivet foreskrevne forudgående offentliggørelse med henblik på anvendelsen af sådanne kriterier, for det tilfælde at disse måtte blive anset for forenelige med direktivet.

15 I henhold til direktivets ordning, navnlig dets afsnit IV (fælles regler for deltagelse) er efterprøvningen af entreprenørernes egnethed til at udføre det arbejde, der skal udbydes, og tildeling af kontrakten to forskellige processer som led i indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter. Direktivets artikel 20 bestemmer, at tildeling af kontrakten sker efter efterprøvning af entreprenørernes kvalifikationer.

16 Selv om direktivet, som har til formål at samordne de nationale fremgangsmåder med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter, samtidig med at de fremgangsmåder og den praksis, som er gældende i hver af medlemsstaterne, i videst muligt omfang respekteres (den anden betragtning), ikke udelukker, at efterprøvningen af de bydendes kvalifikationer og tildelingen af kontrakten kan finde sted samtidig, er de to processer omfattet af forskellige regler.

17 Den nævnte artikel 20 bestemmer, at efterprøvningen af entreprenørernes kvalifikationer foretages af de ordregivende myndigheder i overensstemmelse med kriterierne for økonomisk, finansiel og teknisk kapacitet som anført i artiklerne 25-28. Formålet med disse artikler er ikke at afgrænse medlemsstaternes kompetence til at fastsætte niveauet for den krævede økonomiske, finansielle og tekniske kapacitet for deltagelse i forskellige offentlige udbud, men at fastsætte de beviser eller bevismidler, hvorved entreprenøren skal kunne godtgøre sin finansielle, økonomiske og tekniske kapacitet (jfr. dom af 9. juli 1987, CEI og Bellini, 27-29/86, Sml. s. 3347). Ikke desto mindre fremgår det af disse bestemmelser, at de ordregivende myndigheder kun kan foretage undersøgelsen af entreprenørernes egnethed på grundlag af kriterier baseret på deres økonomiske, finansielle og tekniske kapacitet.

18 Med hensyn til kriterierne for tildeling af kontrakten bestemmer artikel 29, stk. 1, at de ordregivende myndigheder enten udelukkende skal benytte den laveste pris eller, når tildelingen sker på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige bud, diverse kriterier, som varierer alt efter kontrakten, f. eks. pris, byggetid, driftsomkostninger, rentabilitet og teknisk værdi.

19 Selv om det andet alternativ overlader de ordregivende myndigheder valget af de kriterier for tildeling af kontrakten, som de agter at lægge til grund, kan dette valg kun vedrøre kriterier, som har til formål at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Det er kun som en undtagelse, at samme artikels stk. 4 anerkender, at tildelingen kan ske på grundlag af kriterier af en anden art »inden for rammerne af bestemmelser, hvis formål er at lade visse bydende få en fortrinsstilling i form af støtte, dog på betingelse af, at den bestemmelse, der gøres gældende, er forenelig med Traktaten, særlig artikel 92 og følgende.«

20 Det bemærkes endvidere, at direktivet ikke indeholder en ensartet og udtømmende fællesskabsordning, men at medlemsstaterne inden for rammerne af de fælles bestemmelser, som det indeholder, fortsat frit kan opretholde eller fastsætte materielle og processuelle regler for offentlige bygge- og anlægskontrakter, på betingelse af, at alle relevante bestemmelser i fællesskabsretten overholdes, navnlig de forbud, som følger af Traktatens principper om etableringsretten og fri udveksling af tjenesteydelser (den nævnte dom af 9. juli 1987).

21 Med henblik på at opfylde direktivets formål, nemlig at sikre udviklingen af en effektiv konkurrence på udbudsområdet, skal de kriterier og betingelser, der gælder for hvert udbud, endelig offentliggøres på passende måde af de ordregivende myndigheder.

22 Med dette formål for øje indeholder direktivets afsnit III fælles regler om offentliggørelse af udbudsbekendtgørelser, som udarbejdes af medlemsstaternes ordregivende myndigheder, således at Fællesskabets entreprenører kan få tilstrækkeligt kendskab til det arbejde, der skal udføres, og betingelserne herfor, for at de kan vurdere, om de udbudte bygge- og anlægskontrakter har deres interesse. Samtidig skal de supplerende oplysninger vedrørende kontrakterne, således som det er almindeligt i medlemsstaterne, være indeholdt i udbudsgrundlaget for hver enkelt kontrakt eller i ethvert tilsvarende dokument (jfr. den 9. og 10. betragtning til direktivet).

23 På baggrund af det foregående må de forskellige led i den nationale rets spørgsmål undersøges.

24 Hensyntagen til den særlige erfaring i det arbejde, der skal udføres, sker på grundlag af de bydendes tekniske kapacitet. Det må derfor konstateres, at der er tale om et lovligt kriterium for undersøgelsen af entreprenørernes egnethed i henhold til direktivets artikler 20 og 26.

25 Med hensyn til udelukkelsen af en bydende, fordi dennes bud forekommer de ordregivende myndigheder mindre acceptabelt, fremgår det af sagen, at dette kriterium var fastsat ved artikel 21 i det almindelige udbudsreglement af 21. december 1971 (U.A.R). Ifølge denne artikels stk. 3 »gives der den bydende tilslag, hvis bud forekommer den ordregivende myndighed mest acceptabelt«.

26 Spørgsmålet, om en sådan bestemmelse er forenelig med direktivet, afhænger af dens fortolkning i national ret. En sådan bestemmelse ville være uforenelig med direktivets artikel 29 i det omfang, den bevirker, at de ordregivende myndigheder får et ubetinget frit valg ved tildelingen af det pågældende arbejde til en bydende.

27 En sådan bestemmelse er derimod ikke uforenelig med direktivet, hvis den skal fortolkes således, at den giver de ordregivende myndigheder et skøn med henblik på at sammenligne de forskellige bud og vælge det mest fordelagtige på grundlag af objektive kriterier som dem, der eksempelvis er opregnet i direktivets artikel 29, stk. 2.

28 Med hensyn til udelukkelse af en bydende, fordi han ikke er i stand til at beskæftige langtidsledige, bemærkes indledningsvis, at en sådan betingelse hverken vedrører undersøgelsen af entreprenørernes egnethed på grundlag af deres økonomiske, finansielle og tekniske kapacitet, eller kriterierne for tildeling af den pågældende kontrakt i direktivets artikel 29.

29 Det fremgår af den nævnte dom af 9. juli 1987, at en sådan betingelse for at være forenelig med direktivet skal være i overensstemmelse med alle fællesskabsrettens relevante bestemmelser, navnlig de forbud, der følger af de i Traktaten fastslåede principper om etableringsretten og den frie udveksling af tjenesteydelser.

30 Kravet om at beskæftige langtidsledige kunne bl. a. være i strid med forbudet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i Traktatens artikel 7, stk. 2, såfremt det skulle vise sig, at en sådan betingelse kun kunne opfyldes af indenlandske bydende, eller at den var vanskeligere at opfylde for bydende fra andre medlemsstater. Det tilkommer den nationale ret under hensyntagen til alle foreliggende omstændigheder at tage stilling til, om en sådan betingelse har en direkte eller indirekte diskriminerende betydning.

31 Selv om de kriterier, som er omtalt ovenfor, ikke i sig selv er uforenelige med direktivet, skal de anvendes under overholdelse af alle direktivets procedureregler, bl. a. de regler om offentliggørelse, som det indeholder. Disse bestemmelser bør følgelig fortolkes for at præcisere de krav, der følger heraf for de forskellige kriterier, som den nationale domstol har henvist til.

32 Det fremgår af sagen, at kriteriet om særlig erfaring i det arbejde, der skal udføres, og kriteriet om det mest acceptable bud i det foreliggende tilfælde hverken er nævnt i udbudsgrundlaget eller i udbudsbekendtgørelsen, men at disse kriterier følger af den nævnte artikel 21 i det almindelige udbudsreglement (UAR), som udbudsbekendtgørelsen indeholdt en generel henvisning til. Betingelsen om beskæftigelse af langtidsledige fandtes derimod i de særlige betingelser i udbudsgrundlaget og var udtrykkeligt nævnt i udbudsbekendtgørelsen, som blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende.*

33 Hvad angår kriteriet om særlig erfaring i det arbejde, der skulle udføres, bemærkes, at selv om sidste stykke i direktivets artikel 26 forpligter de ordregivende myndigheder til i udbudsbekendtgørelsen at anføre, hvilke former for bevis der skal fremlægges for entreprenørens tekniske kapacitet, pålægger den dem ikke heri at anføre de kriterier, som de agter at anvende ved efterprøvningen af entreprenørernes egnethed.

34 For at udbudsbekendtgørelsen kan opfylde sit formål, nemlig at gøre det muligt for entreprenører i Fællesskabet at vurdere, om de forudsete kontrakter interesserer dem, skal den dog indeholde en — selv summarisk — angivelse af de særlige betingelser, der stilles for at anses for egnet til at afgive bud på det arbejde, der skal udføres. En sådan angivelse kan dog ikke kræves, når der, som i dette tilfælde, ikke er tale om en særlig egnethedsbetingelse, men om et kriterium, som er uadskilleligt fra selve begrebet efterprøvning af egnetheden.

35 Med hensyn til kriteriet om »det mest acceptable bud« bemærkes, at selv om et sådant kriterium måtte være foreneligt med direktivet på de ovennævnte betingelser, fremgår det af selve ordlyden af direktivets artikel 29, stk. 1 og 2, at når de ordregivende myndigheder ikke som eneste kriterium for tildeling af kontrakten anvender den laveste pris, men anvender diverse kriterier med henblik på at tildele kontrakten på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige bud, er de forpligtet til at nævne disse kriterier enten i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsgrundlaget. Følgelig kan en generel henvisning til en bestemmelse i national lovgivning ikke opfylde dette krav om offentliggørelse.

36 Med hensyn til en betingelse som beskæftigelse af langtidsledige bemærkes, at da der er tale om en supplerende særlig betingelse, skal den være nævnt i udbudsbekendtgørelsen, for at entreprenørerne skal kunne skaffe sig kendskab til, at der stilles en sådan betingelse.

37 Den nationale rets andet spørgsmål vil følgelig være at besvare således:

— kriteriet om særlig erfaring i det arbejde, der skal udføres, er et lovligt kriterium om teknisk kunnen med henblik på efterprøvningen af entreprenørernes egnethed. Når et sådant kriterium fremgår af en bestemmelse i den nationale lovgivning, som udbudsbekendtgørelsen henviser til, gælder der ifølge direktivet ikke for et sådant kriterium særlige krav om offentliggørelse i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsgrundlaget;

— kriteriet om »det mest acceptable bud«, som det fremgår af en bestemmelse i den nationale lovgivning, kan være foreneligt med direktivet, hvis det af kriteriet fremgår, at de ordregivende myndigheder har beføjelse til at foretage en vurdering med henblik på at udpege det økonomisk fordelagtigste bud på grundlag af objektive kriterier, og hvis det altså ikke indeholder noget element af vilkårligt valg. Det fremgår af direktivets artikel 29, stk. 1 og 2, at når de ordregivende myndigheder ikke anvender den laveste pris som eneste kriterium for tilslag, men anvender diverse kriterier med henblik på tildeling af kontrakten på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige bud, er de forpligtet til at nævnte disse kriterier enten i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsgrundlaget;

— betingelsen om beskæftigelse af langtidsledige er forenelig med direktivet, hvis den ikke bevirker en direkte eller indirekte forskelsbehandling af bydende fra andre af Fællesskabets medlemsstater. En sådan supplerende særlig betingelse skal obligatorisk nævnes i udbudsbekendtgørelsen.

Det tredje spørgsmål

38 Det tredje spørgsmål går i det væsentlige ud på, om artiklerne 20, 26 og 29 i direktiv 71/305 kan påberåbes af private for de nationale domstole.

39 Herved bemærkes indledningsvis, som Domstolen allerede har fastslået i dommen af 10. april 1984 (Von Colson og Kamann, 14/83, Sml. s. 1891), at den pligt for medlemsstaterne, der følger af et direktiv, til at virkeliggøre dets mål, og pligten i medfør af Traktatens artikel 5 til at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger til at sikre opfyldelsen af denne pligt, påhviler alle myndighederne i medlemsstaterne, herunder også domstolene inden for deres kompetence. Heraf følger, at ved anvendelsen af national ret, især af bestemmelserne i en national lov, der særligt er vedtaget for at gennemføre et direktiv, er den nationale domstol forpligtet til at fortolke intern ret i lyset af direktivets ordlyd og formål for at fremkalde det resultat, der tilstræbes ved Traktatens artikel 189, stk. 3.

40 Dernæst bemærkes, at ifølge Domstolens faste praksis (jfr. senest dommen af 26. februar 1986, Marshall, 152/84, Sml. s. 723) kan private i alle de tilfælde, hvor bestemmelser i et direktiv ud fra et indholdsmæssigt synspunkt fremstår som ubetingede og tilstrækkeligt præcise, påberåbe sig dem over for staten, enten når denne ikke rettidigt har gennemført direktivet i national ret, eller når den ikke har gennemført det korrekt.

41 Det må følgelig undersøges, om de pågældende bestemmelser i direktiv 71/305 ud fra et indholdsmæssigt synspunkt fremstår som ubetingede og tilstrækkeligt præcise til, at en privat kan påberåbe sig dem over for staten.

42 Som Domstolen allerede har fastslået i dommen af 10. februar 1982 (Transporoute, 76/81, Sml. s. 417) med hensyn til artikel 29, har direktivets regler om deltagelse og offentliggørelse til formål at beskytte den bydende mod vilkårlighed fra den ordregivende myndigheds side.

43 Som nævnt i svaret på det andet spørgsmål bestemmer de pågældende regler herved bl. a. dels, at de ordregivende myndigheder ved efterprøvningen af entreprenørernes egnethed skal anvende kriterier for økonomisk, finansiel og teknisk kapacitet, og at tildelingen af kontrakten sker på grundlag af enten den laveste pris eller en række kriterier i forbindelse med tilbudet; dels fastsætter de kravene om offentliggørelse af de kriterier, som de ordregivende myndigheder anvender, samt de

beviser, som de ønsker. Da ingen gennemførelsesforanstaltning er nødvendig for overholdelse af disse krav, er de forpligtelser, som følger heraf for medlemsstaterne, følgelig ubetingede og tilstrækkeligt præcise.

44 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares således, at artiklerne 20, 26 og 29 i direktiv 71/305 kan påberåbes af en privat for de nationale domstole.

Sagens omkostninger

45 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og af Den Italienske Republik, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Arrondissementsrechtbank Haag ved dom af 28. januar 1987, for ret:

1) **Direktiv 71/305 finder anvendelse på offentlige bygge- og anlægskontrakter, der indgås af et organ som den lokale kommission for udskiftning.**

2) — **Kriteriet om særlig erfaring i det arbejde, der skal udføres, er et lovligt kriterium om teknisk kunnen med henblik på efterprøvningen af entreprenørernes egnethed. Når et sådant kriterium fremgår af en bestemmelse i den nationale lovgivning, som udbudsbekendtgørelsen henviser til, gælder der ifølge direktivet ikke for et sådant kriterium særlige krav om offentliggørelse i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsgrundlaget.**

— **Kriteriet om »det mest acceptable bud«, som det fremgår af en bestemmelse i den nationale lovgivning, kan være foreneligt med direktivet, hvis det af kriteriet fremgår, at de ordregivende myndigheder har beføjelse til at foretage en vurdering med henblik på at udpege det økonomisk fordelagtigste tilbud på grundlag af objektive kriterier, og hvis det altså ikke indeholder noget element af vilkårligt valg. Det fremgår af direktivets artikel 29, stk. 1 og 2, at når de ordregivede myndigheder ikke anvender den laveste pris som eneste kriterium for tilslag, men anvender diverse kriterier med henblik på tildeling af kontrakten på grundlag af det økonomisk mest fordelagtige bud, er de forpligtet til at nævne disse kriterier enten i udbudsbekendtgørelsen eller i udbudsgrundlaget.**

— **Betingelsen om beskæftigelse af langtidsledige er forenelig med direktivet, hvis den ikke bevirker en direkte eller indirekte forskelsbehandling af bydende fra andre af Fællesskabets medlemsstater. En sådan supplerende særlig betingelse skal obligatorisk nævnes i udbudsbekendtgørelsen.**

3) **Artiklerne 20, 26 og 29 i direktiv 71/305 kan påberåbes af en privat for de nationale domstole.**

Rodríguez Iglesias Koopmans Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. september 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

G. C. Rodríguez Iglesias
Formand for Fjerde Afdeling